
У журналі вміщено статті з проблем давньої історії та археології від первісності до середньовіччя, публікації нових матеріалів і результатів досліджень пам'яток на території України та за рубежем; біографічні матеріали, рецензії та хроніку.

Для археологів, істориків, краєзнавців, учителів історії, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

В журнале помещены статьи по проблемам древней истории и археологии от первобытности до средневековья, публикации новых материалов и результатов исследований памятников на территории Украины и за рубежом, биографические материалы, рецензии и хроника.

Для археологов, историков, краеведов, учителей истории, студентов исторических факультетов, всех, кто интересуется древней историей Украины.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Адреса редакції

04210 Київ—210,
просп. Героїв Сталінграда, 12
Телефон 418-91-38
E-mail: redakcia@iananu.kiev.ua

П.П. ТОЛОЧКО (головний редактор),

В.Д. БАРАН, К.П. БУНЯТЯН, І.С. ВІНОКУР,
М.І. ГЛАДКИХ, Л.А. ЗАЛІЗНЯК,

В.М. ЗУБАР (відповідальний секретар),
С.Д. КРИЖИЦЬКИЙ (заступник головного
редактора), В.К. МІХЕЄВ, О.П. МОЦЯ,

В.В. ОТРОЩЕНКО, С.А. СКОРИЙ,
В.Н. СТАНКО, Р.В. ТЕРПИЛОВСЬКИЙ,
Г.М. ТОЩЕВ, В.М. ЦИГИЛИК,
Є.В. ЧЕРНЕНКО

Друкується за постановою
редакційної колегії журналу

Редактор *О.І. Калащникова*

Технічний редактор
Т.М. Шендерович

Коректор
І.В. Ревчук

Комп'ютерна верстка
Д.О. Шевченка

Здано до набору 12.04.2003. Підписано до
друку 27.05.02 Формат 70 × 108/16. Папір
офсетний № 1. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 16,0. Обл.-вид. арк. 18,07.
Тираж 700 прим. Зам. 891

Оригінал-макет виготовлено та тираж видруковано
Видавничим домом «Академперіодика», 01004
Київ, вул. Терещенківська, 4

АРХЕОЛОГІЯ

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ЗАСНОВАНИЙ У БЕРЕЗНІ 1989 р.

ВИДАЄТЬСЯ ЩОКВАРТАЛЬНО

КИЇВ • 2 • 2003

ЗМІСТ

Статті

КОТОВА Н.С. Періодизація та хронологія азово-дніпровської культури	3
ПОЛІН С.В. Про пограбування скіфських курганів у районі Чортомлика....	10
ЗУБАР В.М. Сармати, населення Таврики і Херсонес у I ст. н. е.....	25
ІВЧЕНКО А.В. Поява гунів у Північному Причорномор'ї.....	41
КРАСИЛЬНИКОВА Л.І. Вогнища і печі в спорудах хозарського часу зі Степового Подонців'я.....	48

Публікації археологічних матеріалів

СМІЛЕНКО А.Т. Поселення етулійського типу в Подунав'ї.....	61
МОГИЛОВ О.Д. Деталі кінського спорядження у пам'ятках Західно-подільської групи скіфського часу.....	74
МАЙКО В.В. Кирк-єрський скарб XV ст. (попереднє повідомлення).....	84

До історії стародавнього виробництва

БОЛТРИК Ю.В., ВОЗНЕСЕНСЬКА Г.О., ФІАЛКО О.Є. Залізний кинджал із Трахтемирівського городища.....	101
ПАНЬКОВ С.В., МАНЧЕВ В.Й., НЕДОПАКО Д.П. Нові техніко-технологічні дослідження залишків стародавньої чорної металургії та металообробки в околицях с. Синиця.....	108
ГОРБАНЕНКО С.А. До історії тваринництва у слов'ян Лівобережжя Дніпра останньої чверті I тис. н. е.....	113

Нові відкриття і знахідки

ІВАНОВА С.В., ПЕТРОВА К.А., БУДИКІН І.А. Найдавніший кам'яний якір з поселення Грабівка IV.....	123
МАГОМЕДОВ Б.В. Фібула з виїмчастими емаллями з Великої Снітинки	128

Пам'ять археології

ЛЯШКО С.М. Про участь В.Ю. Данилевича у підготовці та роботі XII Археологічного з'їзду в 1902 р. у Харкові.....	132

На допомогу вчителю

БРЕЖКО О.В. Біомолекулярні методи вивчення філогенезу у формуванні нових наукових концепцій походження Homo sapiens.....	136

Хроніка

ВІТАЄМО з високим званням.....	139
КОЛЕСНІКОВА В.А. Нові надходження до наукової бібліотеки Інституту археології Національної академії наук України.....	140
ЗАЛІЗНЯК Л.Л., ЯКОВЛЄВА Л.А., ГАВРИЛЕНКО І.М. Міжнародна конференція «Гінцівська стоянка та проблеми кам'яної доби України»	142
Наші автори	145
Список скорочень	146

СОДЕРЖАНИЕ

Статьи

КОТОВА Н.С. Периодизация и хронология азово-днепровской культуры	3
ПОЛИН С.В. Об ограблении скифских курганов в районе Чертомлыка	10
ЗУБАРЬ В.М. Сарматы, население Таврики и Херсонес в I в. н.э.....	25
ИВЧЕНКО А.В. Появление гуннов в Северном Причерноморье.....	41
КРАСИЛЬНИКОВА Л.И. Очаги и печи в сооружениях хазарского времени из Степного Подонцовья.....	48

Публикация археологических материалов

СМИЛЕНКО А.Т. Поселение этулийского типа в Подунавье.....	61
МОГИЛОВ А.Д. Детали конского снаряжения в памятниках Западноподольской группы скифского времени.....	74
МАЙКО В.В. Кырк-ерский клад XV в. (предварительное сообщение).....	84

К истории древнего производства

БОЛТРИК Ю.В., ВОЗНЕСЕНСКАЯ Г.А., ФИАЛКО Е.Е. Железный кинжал из Трахтемировского городища.....	101
ПАНЬКОВ С.В., МАНИЧЕВ В.И., НЕДОПАКО Д.П. Новые технико-технологические исследования остатков древней черной металлургии и металлообработки в окрестностях с. Синица.....	108
ГОРБАНЕНКО С.А. К истории животноводства у славян Левобережья Днепра последней четверти I тыс. н. э.....	113

Новые открытия и находки

ИВАНОВА С.В., ПЕТРОВА К.А, БУДЫКИН И.А. Древнейший каменный якорь из поселения Грибовка IV.....	123
МАГОМЕДОВ Б.В. Фибула с выемчатыми эмалями из Великой Снетинки.....	128

Память археологии

ЛЯШКО С.Н. Об участии В.Е. Данилевича в подготовке и работе XII Археологического съезда в 1902 г. в Харькове.....	132

В помощь учителю

БРЕЖКО О.В. Биомолекулярные методы изучения филогенеза в формировании новых научных концепций происхождения Homo sapiens.....	136

Хроника

ПОЗДРАВЛЯЕМ с высоким званием.....	139
КОЛЕСНИКОВА В.А. Новые поступления в научную библиотеку Института археологии Национальной академии наук Украины.....	140
ЗАЛИЗНЯК Л.Л., ЯКОВЛЕВА Л.А., ГАВРИЛЕНКО И.Н. Международная конференция “Гинцовская стоянка и проблемы каменного века Украины”.....	142

Наши авторы.....	145

Список сокращений.....	146